

REACTIES OP CONCEPTRAPPORT 'STALBRANDEN'

Volgnr.	Partij	Hoofdstuk	Pagina	Regel	Te corrigeren tekst (eerste ... laatste woord)	Argumentatie / onderbouwing van de reactie	Overgenomen	Toelichting Onderzoeksraad
1	Dierenbescherming				De schrijfwijze van het Beter Leven keurmerk.	Door het hele rapport worden verschillende schrijfwijzen voor het Beter Leven keurmerk gebruikt. De juiste schrijfwijze is: het Beter Leven keurmerk van de Dierenbescherming.	ja	
2	Ministerie van IenW	4.0	72	29-31	n ... (Rav). Voorstel: dit deel zin schrappen.	Genoemde passage kan de indruk wekken dat de beoordeling per definitie niet aan de orde zou kunnen komen. Dat behoeft enige nuancering. De vraag over veiligheid van technieken kan wel een rol spelen als deskundigen daartoe aanleiding zien, maar die hebben zij bij de beoordeling niet gezien. Citaat uit de aangehaalde Kamerbrief: Specifiek voor emissiearme vloeren voor rundvee zijn er door de deskundigen van de TAP en zijn voorganger de Technische adviescommissie Regeling ammoniak en veehouderij (TacRav) geen bevindingen op het gebied van veiligheid gemeld. De deskundigen beoordelen deze vloeren qua veiligheid gelijk aan de traditionele stalvloeren. Er zijn ook geen bevindingen uit de metingen in de praktijk, in de proefstallen, gekomen. Bij andere emissie reducerende technieken bij rundvee zijn wel veiligheidsaspecten gemeld, zoals het mogelijke effect op de gezondheid bij het toevoegen van additieven aan de mest. Er worden in zo'n geval extra gegevens opgevraagd bij de aanvrager.	ja	
3	Omgevingsdienst Regio Nijmegen	5.2.1	83	8	Erichem wijzigen in Kapel-Avezaath.	De inrichting is gelegen in Kapel-Avezaath en niet in Erichem.	ja	
4	Omgevingsdienst Regio Nijmegen	5.2.1	83	21-23	De ... afwijken	De laagbouw stal is nooit formeel aan de gemeente Buren voorgelegd omdat al snel duidelijk werd dat de gemeente Buren niet positief stond tegenover de noodzakelijke wijziging van het bestemmingsplan. Er is dus nooit een negatief advies van de gemeente Buren aan de provincie geweest.	ja	
5	Omgevingsdienst Regio Nijmegen	5.2.1	83	30-31	De ... ordening	Als het plan binnen het bestemmingsplan valt ontbreekt de basis om te weigeren, en dus ook niet met een goede motivatie.	ja	
6	Brandweer Nederland	1.1	9	16	het aantal dieren dat daarbij om het leven komt fors te verminderen	Doelstelling actieplan 2012-2016: fors te verminderen; doelstelling 2018-2022: te verminderen.	ja	De tekst is aangepast aan de hand van een voetnoot. De juiste formulering van beide doelstellingen is opgenomen in hoofdstuk 3.

Volgnr.	Partij	Hoofdstuk	Pagina	Regel	Te corrigeren tekst (eerste ... laatste woord)	Argumentatie / onderbouwing van de reactie	Overgenomen	Toelichting Onderzoeksraad
7	Brandweer Nederland	1.2	14	7	veel veehouders worden ook emotioneel diep geraakt	Ook op brandweermensen en andere betrokkenen hebben branden met dierlijke slachtoffers een grote impact.	ja	
8	Brandweer Nederland	2.1	23	6	het IFV concludeerde in 2014 ...	Bron vermelden.	ja	Bronvermelding in een voetnoot.
9	Brandweer Nederland	2.1.2	25	34	geregistreerd en via brandonderzoeken	Wat is die geregistreerde data? Bron vermelden. Zijn het brandonderzoeken van brandweer of ook van bv. verzekeraars?	ja	In een voetnoot wordt verwezen naar bijlage A.3.
10	Brandweer Nederland	2.2	30	15	In het actieplan 2012-2016 is afgesproken dat ...	In het actieplan 2012-2016 is afgesproken dat de brandweer de registratie verbetert en uitbreidt. Daarin is niet afgesproken dat de brandweer elke stalbrand onderzoekt. In het tweede actieplan (2018-2022) is opgenomen dat de brandweer zich zal inzetten om het aantal stalbranden met oorzaak 'onbekend' te verminderen en dat Brandweer Nederland de veiligheidsregio's stimuleert om iedere stalbrand te onderzoeken.	ja	In de paragraaf was uitgegaan van de tekst in het WLR-rapport Evaluatie actieplan stalbranden 2012 - 2016: "Vanaf 2014 wordt bij alle stalbranden de oorzaak van de brand onderzocht", p.16. Dit blijkt echter geen resultaat, zoals de WLR stelt, maar een voornemen. Op pagina 64 van het WLR-rapport, in Bijlage 1, staat: "Inmiddels is geregeld dat vanaf 2014 bij alle stalbranden waarbij dieren omkomen onderzocht wordt wat de oorzaak was van de ontstane brand." De bijlage betreft de voortgangsrapportage over 2016 van de stuurgroep van Actieplan Stalbranden 2012-2016, waarvan ook Brandweer Nederland deel uitmaakt. Het door de WLR genoemde voornemen betreft dus niet alle stalbranden, maar alleen stalbranden waarbij dieren zijn omgekomen. Dit is nu als uitgangspunt genomen en verduidelijkt is hoe deze tekst wordt geïnterpreteerd. Ook is aangegeven hoe de Onderzoeksraad de afspraak interpreteert. Op basis hiervan is een herberekening gemaakt.
11	Brandweer Nederland	2.2	31	21	De afspraak om bij elke stalbrand onderzoek te doen ...	Zie opmerking hierboven (inzagereactie nr. 10).	ja	Zie de toelichting bij inzagereactie nr. 10.
12	Brandweer Nederland	2.2	31	11 32 38 41	De Onderzoeksraad doet hier veronderstellingen over hun eigen verwachtingen wat een brandonderzoek zou moeten opleveren.	De invulling van het brandonderzoek binnen de brandweer verschuift in de loop der tijd. In de opstartfase is vooral ingezet op de ondersteuning van het lerend vermogen van de brandweer, tegenwoordig wordt steeds meer een verbinding gezocht met relevante maatschappelijke vraagstukken (bv. t.a.v. woningbranden en (in ontwikkeling) dus ook t.a.v. stalbranden).	deels	De Onderzoeksraad heeft verwachtingen wat een brandonderzoek binnen de context van stalbrandonderzoek moet opleveren. Ter verheldering hiervan is aan het referentiekader de sectie "C3 Verwachtingen ten aanzien van stalbrandonderzoek" toegevoegd.
13	Brandweer Nederland	2.2	32	4 22	zie hierboven (regel 10) (= volgnr. 12 \ NG)	Zie hierboven (inzagereactie nr. 12)	nee	Zie de toelichting bij inzagereactie nr. 10 en 12.
14	Brandweer Nederland	2.2	30	nvt		Hier wordt niets gezegd (zo lijkt het althans) over de brandonderzoeksgegevens van verzekeraars.	ja	
15	Brandweer Nederland	2.4	34	10	De afspraak binnen het actieplan dat de brandweer bij elke stalbrand onderzoek uitvoert ...	Zie opmerking hierboven (inzagereactie nr. 10)	ja	Zie de toelichting bij inzagereactie nr. 10
16	Brandweer Nederland	2.4	34	7	De registratie	Bron vermelden; registratie van wie? Van alle betrokken partijen?	ja	

Volgnr.	Partij	Hoofdstuk	Pagina	Regel	Te corrigeren tekst (eerste ... laatste woord)	Argumentatie / onderbouwing van de reactie	Overgenomen	Toelichting Onderzoeksraad
17	Brandweer Nederland	3.3	52	10	Zoals in hoofdstuk 2 al bleek, is het voornemen om bij elke brand brandonderzoek te doen ...	Zie opmerking hierboven (inzagereactie nr. 10).	ja	Zie de toelichting bij inzagereactie nr. 10.
18	Brandweer Nederland	5.2	87	9	Raad van Brandweercommandanten (RBC)	Intussen is de RBC opgegaan in de Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio's (RCDV).	ja	
19	Brandweer Nederland	5.2	87	13	brandweer Nederland neemt deel aan het actieplan vanuit de maatschappelijke taak ...	Samengevat in de missie: minder brand, minder slachtoffers, minder schade.	ja	
20	Brandweer Nederland	5.2	87	31	Binnen de veiligheidsregio heeft de brandweer geen doorzettingsmacht.	Brandweer is een onderdeel van de veiligheidsregio. Hier wordt vermoedelijk iets specifiekers bedoeld.	ja	
21	Brandweer Nederland	5.2	87	36	Hoewel binnen het actieplan is afgesproken dat ...	Zie opmerking hierboven (inzagereactie nr. 10).	ja	
22	Brandweer Nederland	6.0	95	15	Hoewel is afgesproken dat alle stalbranden ...	Zie opmerking hierboven (inzagereactie nr. 10).	ja	Zie de toelichting bij inzagereactie nr. 10.
23	Brandweer Nederland	Bijlage A.3.1.	105	12	de veiligheidsregio's hebben sinds 2014 32 brandonderzoeken uitgevoerd.	De Veiligheidsregio's hebben sinds 2014 32 onderzoeken naar stalbranden uitgevoerd.	ja	De Veiligheidsregio's hebben sinds 2014 33 onderzoeken naar stalbranden uitgevoerd.
24	Brandweer Nederland	Bijlage A.3.1.	105	5	De veiligheidsregio's voeren sinds 2014 ...	Een aantal veiligheidsregio's voeren sinds 2014 ...	ja	
25	Brandweer Nederland	Bijlage E.3	133	16	Raad van Brandweercommandanten (RBC)	Zie opmerking hierboven (inzagereactie nr. 18).	ja	
26	Brandweer Nederland	Bijlage M	176	boven-aan	Vanaf 2014 wordt bij alle stalbranden de oorzaak van de brand onderzocht.	Gezien bovenstaande opmerkingen (inzagereactie nr. 10) is deze conclusie voor rekening van de opstellers van het evaluatierapport.	ja	Zie de toelichting bij inzagereactie nr. 10.
27	Ministerie van BZK	4.2.1	58	5	Alinea's 1,2 en 3 'Een eventueel ... mag worden.'	De wijzigingen in 2014 met betrekking tot de brandklasse van constructiematerialen en de brandwerendheid van de technische ruimte gelden voor vergunningaanvragen vanaf 1 april 2014. De wijzigingen gelden daarmee voor stallen die gebouwd of verbouwd zijn op basis van een vergunningaanvraag gedaan op 1 april 2014 of daarna. De wijzigingen gelden niet voor stallen die na 1 april 2014 gebouwd zijn op basis van een vergunningaanvraag van voor 1 april 2014.	ja	In regel 4 - 58 is "gebouwde stallen" waar nodig gewijzigd in "vergund na 1 april 2014 op basis van een vergunningaanvraag vóór 2014" of een equivalent daarvan, tevens opgenomen in een voetnoot. Op basis daarvan is een herberekening gemaakt.
28	Verbond voor Verzekeraars	1.3.3	15	42	toevoegen: risicodeskundigen	De aangehaalde 'technische experts' worden waarschijnlijk ook risicodeskundigen bedoeld. In de verzekeringssector wordt met expert een schade-expert (komt in actie na de schade) bedoeld. Wellicht op te lossen met 'risicodeskundigen en schade-experts'.	ja	

Volgnr.	Partij	Hoofdstuk	Pagina	Regel	Te corrigeren tekst (eerste ... laatste woord)	Argumentatie / onderbouwing van de reactie	Overgenomen	Toelichting Onderzoeksraad
29	Verbond voor Verzekeraars	2.1.3	28	fig. 12	strooisel, hooibalen	Feitelijk correct, maar kan hier nog een verduidelikend onderscheid worden gemaakt? Want strooisel ligt op de vloer, bijvoorbeeld bij de kalveren, maar kan ook strooisel zijn in een kippenstal en dan hebben we te maken met stro, zaagsel of grond. Ze hebben allemaal weer een ander brandgedrag. Bij hooibalen speelt vooral broei. Bij strooisel op de grond kan er geen broei ontstaan. Strooisel in de vorm van grond = niet brandbaar = ook geen brandstof. Stro wel. En we hebben nog mest, in koeienstallen, dat ook als strooisel, nadat dit is gedroogd, wordt gebruikt.	ja	Voetnoot toegevoegd: Strooisel wordt in de berichtgeving veelal niet gespecificeerd. In een kippenstal komt bijvoorbeeld stro en zaagsel voor. In koeienstallen wordt ook gestrooid met gedroogde mest. Dit heeft verschillend brandgedrag. Bij strooisel op de grond wordt broei onwaarschijnlijk geacht. Bij hooibalen is broei juist wel waarschijnlijk.
30	Verbond voor Verzekeraars	2.1.3	29	fig. 13		Je ziet ook losse bekabeling op deze foto. Dus niet alleen stof wat niet goed is.	ja	Het bijschrift bij de foto is verduidelijkt: Foto gemaakt tijdens werkzaamheden aan de bekabeling.
31	Verbond voor Verzekeraars	2.2	30	23-25	verzekeringsmaatschappijen - opzet	Verzekeringsmaatschappijen doen onderzoek om: 1, opzet van de verzekeringnemer uit te sluiten, 2, regresmogelijkheden te onderzoeken, 3, de dekking van de polis te beoordelen en 4, om van te leren. Dit laatste aspect is mede van belang voor het in de toekomst voorkomen van branden. Hiermee wordt leed voor dieren en ondernemers voorkomen. Hoe en in welke mate ze dit doen kan inderdaad per verzekeraar verschillen.	ja	Voetnoot toegevoegd met de vermelding dat naast de Veiligheidsregio's ook verzekeringsmaatschappijen brandonderzoek kunnen doen. Uitgelegd wordt dat dit onderzoek veelal een ander doel heeft dan het brandonderzoek van de brandweer.
32	Verbond voor Verzekeraars	2.2	31	36	verzekeraars - niet	Verzekeraars doen dat niet altijd. Er moet een aanleiding zijn om diepgaander onderzoek te doen, die aansluit bij één van de hierboven genoemde redenen tot onderzoek. Zo hebben verzekeraars regelmatig zaken veiliggesteld die ze later onderzocht hebben.	ja	Zie de toelichting bij inzagereactie nr. 31.
33	Verbond voor Verzekeraars	3.2.1	48	5 tot 7	de- beperken	Dit vergt nuance. De gestelde premieverhoging is inderdaad op basis van schadelast. Dit geldt ook voor het aanpassen van portefeuilles en gedeeltelijk voor het terugtrekken van de markt. De actievere bemoeienis is echter ook op basis van veiligheid van het bedrijf: mens, dier én schadelast. Deelname aan het actieplan is juist uit maatschappelijke overwegingen. Zie commentaar bij pagina 50.	ja	De hoofdtekst is aangepast door toe te voegen dat verzekeraars via deelname aan het actieplan ook willen bijdragen aan de veiligheid van mens en dier op bedrijven.

Volgnr.	Partij	Hoofdstuk	Pagina	Regel	Te corrigeren tekst (eerste ... laatste woord)	Argumentatie / onderbouwing van de reactie	Overgenomen	Toelichting Onderzoeksraad
34	Verbond voor Verzekeraars	3.2.1	49	21		<p>Een risicodeskundige die werkt voor meerdere verzekeraars geeft aan dat hij geen verzekeraars kent die de NEN 6079 accepteren. Mogelijk dat ze de stal wel verzekeren, maar niet op basis van deze norm. Toelichting: op dit moment houdt geen van deze normen rekening mee met de branduitbreiding via de dakconstructie en ook niet met de branduitbreidingssnelheid (onvoldoende).</p> <p>Op basis van NEN 6060 zou je bijvoorbeeld kunnen zeggen: doe maar EPS op het dak, want deze vuurlast is lager, dan bijvoorbeeld een minerale isolatie (de harde persing heeft bindmiddel erin zitten dat brandbaar is). EPS heeft veel lucht in het pakket zitten en is daardoor erg licht. Dus beter voor de vuurlastberekening, maar:</p> <p>Bij een EPS dak krijg je een snelle dakbrand (zo oordelen verzekeraars dit, zeker als het dak is opgetrokken uit geprofileerde staalplaten) = ook onze visie; Bij een minerale isolatie zal de brand zeer langzaam verlopen. Het bindmiddel verbrandt wel, maar dit is verwaarloosbaar. Met andere woorden: het isolatiemateriaal draagt niet bij, bij de branduitbreiding. Bij EPS is dit wel het geval.</p> <p>Daarnaast worden deze berekeningen veelal gebruikt om het geheel te kunnen bouwen als één brandcompartiment. Met andere woorden: er wordt te vaak toegerekend naar een situatie die juist binnen de regels valt.</p> <p>Ook houdt de NEN 6060 geen rekening met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De vuurlast in de vorm van een dier; • De mest in de kelder (dit zou wel moeten, soms wordt dit gedaan); • De brandbaarheid van mestgassen (= brandsnelheid); • De brandbaarheid van stof (= brandsnelheid). 	ja	

Volgnr.	Partij	Hoofdstuk	Pagina	Regel	Te corrigeren tekst (eerste ... laatste woord)	Argumentatie / onderbouwing van de reactie	Overgenomen	Toelichting Onderzoeksraad
35	Verbond voor Verzekeraars	3.2.1	50	7 tot 10	verzekeraars-slachtoffers	Dit vergt nuance om drie redenen. 1) Het product verzekering is primair gericht op financieel belang. Maar de hierop aanvullende maatregelen en de preventieadviezen van de dienstverlener verzekeraar zijn gericht op veiligheid voor het hele bedrijf dus inclusief de mensen en dieren. Het is niet omwille van het rendement op de bedrijfsvoering dat verzekeraars extra inspanningen doen in preventie. Als verzekeraars echt alleen zouden kijken naar rendement dan zouden ze ook simpelweg de premie kunnen verhogen. 2) Verzekerden kunnen ook kiezen voor een GUR verzekering (gevolg schade uitval regelapparatuur). Doen ze dit, dan moeten ze aanvullende maatregelen treffen. Dan is ook het verstikkingsrisico mee verzekerd. Vanuit wetgeving wordt dit niet verplicht en is het dus een vrije keuze van de boer. 3) Uit maatschappelijke overwegingen hebben we er als sector voor gekozen gezamenlijk en non-concurrentieel effort in te steken in brandveiligere stallen en minder slachtoffers, dit via onze deelname aan het actieplan en een eigen werkgroep.	Nee	De conclusie heeft betrekking op de bovenwettelijke eisen en blijft in de kern ongewijzigd. Wel is de conclusie geherformuleerd omdat er een dubbeling in zat. Ook is hoofdtekst op dit punt aangepast (zie de toelichting bij inzagereactie nr. 33).
36	Verbond voor Verzekeraars	3.3.	51	34	niet overgenomen maatregelen	We raden aan om hier nog specifiek laten vermelden: dat vanuit wetgeving geen aanvullende maatregelen zijn overgenomen. (Veel verzekeraars hebben dit overigens wel gedaan, zoals ook verderop is verwoord).	nee	Dat er vrijwel geen aanvullende (wettelijke) maatregelen zijn getroffen, volgt al uit de alinea ervoor.
37	Verbond voor Verzekeraars	4.2.1	56	34	grootte brandcompartiment, groter meer dieren die overlijden.	In de basisgedachte is dit juist. Maar in deze sector zijn niet alle bedrijven over 1 kam te scheren. Een melkveestal, zonder isolatie, open structuur met een oppervlak van 5.000 m ² , dan is de kans op dode dieren door een calamiteit zoals brand klein. Maar bij een pluimvee- of varkensstal die geïsoleerd zijn en dicht zijn gebouwd zal een brand vrijwel altijd leiden tot veel slachtoffers. Een aanname tot een brandcompartiment van maximaal 2.500 m ² is wat ons betreft wat kort door de bocht. Ook in de toelichting staat, bij nr. 85, de dieren zullen een brand vermoedelijk niet overleven. In het voorbeeld van het melkveebedrijf van 5.000 m ² zullen ze de brand wel overleven is de verwachting.	deels	De aanname tot een brandcompartiment van maximaal 2.500 m ² is gebaseerd op het Bouwbesluit; de maximale aantallen te verwachten dieren per compartimentsgrootte volgen uit NEN 6060 en NEN 6079. De praktische consequenties voor verschillende typen veestallen zijn toegevoegd in de voetnoot, tevens kleine aanpassingen in de tekst.
38	Verbond voor Verzekeraars	4.2.1	58	4 tot 58	gebouwd na 1 april 2014	Volgens ons moet dit zijn vergund na 1 april 2014. Een deel van de stallen die gebouwd zijn in 2014 en 2015 is vergund op het bouwbesluit van vóór 1 april. Dit verschil heeft invloed op de onderzoeksresultaten.	ja	In regel 4 - 58 is "gebouwde stallen" waar nodig gewijzigd in "vergund na 1 april 2014 op basis van een vergunningaanvraag vóór 2014" of een equivalent daarvan, tevens opgenomen in een voetnoot. Op basis daarvan is een herberekening gemaakt.

Volgnr.	Partij	Hoofdstuk	Pagina	Regel	Te corrigeren tekst (eerste ... laatste woord)	Argumentatie / onderbouwing van de reactie	Overgenomen	Toelichting Onderzoeksraad
39	Verbond voor Verzekeraars	4.2.5	67	14 tot 15	niet altijd ten goede van de veiligheid voor de dieren in de stal	Alle preventieve verbeteringen zijn ook beter voor het dier, want het is er op gericht op het beperken van de kans op brand en de omvang van de brand. Het is echt kort door de bocht dat verzekeraars zich niet druk maken om dode dieren. Daarnaast kijken risicodeskundigen namens verzekeraars ook vaak naar het verstikkingsrisico, dat wordt nog niet behandeld in deze rapportage. Het voorbeeld dat verderop wordt aangehaald: we menen dat hier door de gebruikte materialen is voorkomen dat de brand over is geslagen naar andere gebouwen. Er is dus in onze ogen wel gedaan aan bespreking van slachtoffers, maar niet met betrekking tot het brandcompartiment.	deels	Sommige maatregelen komen wel ten goede aan het beperken van de kans op brand en de omvang van de brand, maar niet aan de veiligheid van de dieren in het compartiment waar brand uitbreekt. Om dit te verduidelijken is "de stal" vervangen door "het compartiment waar brand uitbreekt". In de tekst staat niet dat verzekeraars zich niet druk maken om dieren. De Onderzoeksraad heeft ervoor gekozen het verstikkingsrisico op zichzelf niet diepgaand te onderzoeken. Wel wordt verstikking als gevolg van brand benoemd in hoofdstuk 2. Tevens blijkt uit het voorbeeld dat de helft van de 75.000 kippen door de rook die bij de brand vrijkwam, is gestikt. Dit leidt niet tot een tekstwijziging. Inzicht in de doodsoorzaak is van belang om effectieve maatregelen te kunnen nemen.
40	Verbond voor Verzekeraars	4.2.5	68	4	gebouwd na 2014	Zie onze commentaren bij 4.2.1.	ja	
41	Verbond voor Verzekeraars	4.2.5	68	16-17	de-schadelast	Zie onze commentaren bij 3.2.1 en 4.2.5.	deels	Zie de toelichting bij inzagereacties 33, 35 en 39.
42	Verbond voor Verzekeraars	4.3.4	71	35-37	dit - omkwamen	Klopt dit? Bij het opwarmen van stallen zijn over het algemeen geen dieren in de stal. Een verzekeraar geeft aan dat er in 2020 een vergelijkbare brand in een stal met een vergelijkbare oorzaak was. De capaciteit van de stal sluit ook redelijk aan. Hierbij zijn geen dieren omgekomen.	deels	Het voorval klopt. Wel is ter verheldering van de tekst de alinea iets aangepast.
43	Verbond voor Verzekeraars	4.5	75	21		Vermoedelijke tikfout.	ja	
44	Verbond voor Verzekeraars	5.1.1	77	24-25	dat - beperken	We denken dat hier wordt bedoeld: om de overlevingskans van dieren bij stal branden te verbeteren.	ja	"beperken" gewijzigd in "vergroten".
45	KNMvD	3.1.4	46		Brandpreventiemaatregelen kunnen negatieve of positieve impact hebben op gezondheid en welzijn (bijvoorbeeld op luchtkwaliteit). Dierenartsen kunnen hierover adviseren.		ja	Verwerkt in voetnoot.
46	KNMvD	3.1.4.	47		De zorgplicht van de dierenartsen betreft diergezondheid en welzijn. In geval van brand zal dit in veel gevallen euthanasie inhouden		ja	Toegevoegd: "De KNMvD wijst er overigens op dat de zorgplicht voor diergezondheid en dierenwelzijn met zich meebrengt dat in geval van brand in veel gevallen zal worden gekozen voor euthanasie van dieren."
47	Ministerie van LNV	3.2.2	50	16	Subsidieregeling ... (Sbv).	De officiële naam van de Sbv is als volgt: Subsidiemodules brongerichte verduurzaming stal- en managementmaatregelen, afgekort de Sbv.	ja	

Volgnr.	Partij	Hoofdstuk	Pagina	Regel	Te corrigeren tekst (eerste ... laatste woord)	Argumentatie / onderbouwing van de reactie	Overgenomen	Toelichting Onderzoeksraad
48	Ministerie van LNV	3.2.2	50	16, 17	De subsidieregeling ... vleeskalveren.	Het klopt dat in de eerste openstelling de innovatiemodule van de Sbv gericht was op melkvee, varkens, melkgeiten en vleeskalveren. In volgende openstellingen worden hier ook andere veehouderijsectoren aan toegevoegd, op het moment dat er betrouwbare referentiewaarden beschikbaar zijn waarop het percentage te behalen emissiereductie bepaald kan worden. Welke sectoren worden toegevoegd, dient te worden bekeken per openstelling.	ja	
49	Ministerie van LNV	3.2.2	50	17, 18, 19	In de ... prioriteit.	Het doel van de Sbv is het ontwikkelen en toepassen van integrale, brongerichte emissie reducerende maatregelen in zowel bestaande als nieuwe stalsystemen, gericht op broeikasgas- en stalemissies. In tegenstelling tot hoe het nu is geformuleerd, dienen alle projecten te voldoen aan de minimaal gestelde reductie-eisen voor de relevante emissiegroepen om in aanmerking te komen voor subsidie. Vervolgens worden de projecten die aan de minimaal gestelde eisen voldoen, gerangschikt, o.a. op de hoogste van de verwachte emissiereductie.	ja	
50	Ministerie van LNV	3.2.2	50	32	opkoop	Het gaat om een subsidieregeling (saneringsregeling) waarbij varkenshouders een vergoeding kunnen krijgen voor het vrijwillig stoppen met hun bedrijf, hier is dus zeker geen sprake van opkoop. Deze term ligt erg gevoelig.	ja	"Opkoop" is vervangen door "het beëindigen van bedrijven".
51	Ministerie van LNV	4.2.5	67	25	Verder ... stallen.	Hier graag de officiële naam van de Sbv noemen in plaats van 'subsidieregeling voor brongerichte emissiebestrijding in de veehouderij'	ja	
52	Ministerie van LNV	3.1.2	38	5	"2018" moet zijn "2016"		ja	
53	Ministerie van LNV	3.1.2	40	23	"volgens de minister" dient te zijn: "volgens de brandweer en de sector"	In de Kamerbrief refereert de minister aan de brandweer en de sector.	ja	Gewijzigd in: "Ten aanzien van een (alternatieve) sprinklerinstallatie wees de minister erop dat deze volgens de brandweer en de sector bij varkens en pluimvee waarschijnlijk niet tot minder dierlijke slachtoffers leidt, omdat dieren door de rookontwikkeling alsnog omkomen."
54	Ministerie van LNV	4.4	73	18	Graag toevoegen dat de minister op basis van cijfers van Brandweer Nederland en het Verbond van Verzekeraars stelt dat sinds 2017 sprake is van een daling van het aantal dierlijke slachtoffers bij stalbranden.	Het is van belang te vermelden op basis van welke informatiebron de minister dit concludeert.	ja	
55	Ministerie van LNV	5.2.1	81	4	andere bouwvoorschriften	'huisvesting' in plaats van 'andere bouwvoorschriften'	ja	
56	Ministerie van LNV	5.2.1	81	16	nader ingevuld	'in werking getreden' in plaats van 'nader ingevuld'	ja	
57	Ministerie van LNV	5.2.1	81	20-21	De ... grondslagen	'Regels gericht op brandveiligheid van de huisvesting van dieren behoren hier niet toe volgens de juristen.' in plaats van: "De oorzaken van stalbranden liggen volgens de juristen niet in deze twee grondslagen."	ja	

Volgnr.	Partij	Hoofdstuk	Pagina	Regel	Te corrigeren tekst (eerste ... laatste woord)	Argumentatie / onderbouwing van de reactie	Overgenomen	Toelichting Onderzoeksraad
58	Ministerie van LNV	5.2.1	81	21-23		- Schrappen 'de Wet dieren of' - 'regels ten aanzien van de brandveiligheid van de huisvesting van dieren te kunnen stellen' in plaats van: "strengere regels te stellen aan het houden van dieren onder brandveilige omstandigheden". - Na 'grondslag' invoegen 'in de Wet dieren'.		
59	Ministerie van LNV	5.2.1	81	40 en 41	nader ingevuld	'in werking getreden in plaats van 'nader ingevuld'	ja	
60	Ministerie van LNV	5.2.1	82	6, 7, 8	de ... ingevuld.	'Wanneer de Wet aanpak diermishandeling en dierverwaarlozing in werking treedt, zal ook artikel 1.4 van de Wet dieren in werking treden.' in plaats van: "De bedoeling is dat algemene zorgplicht in de Wet diermishandeling en dierverwaarlozing nader wordt ingevuld."	ja	
61	Ministerie van LNV	5.2.1	82	7	De ... sturen.	"De ministers van J&V en LNV hebben het wetsvoorstel in december 2020 voor advisering naar de Raad van State gestuurd." In plaats van: "De minister van LNV verwacht het wetsvoorstel in december 2020 voor advisering aan de Raad van State te sturen." (zie persbericht https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/12/04/houdverbod-van-10-jaar-voor-dierenmishandeling)	ja	
62	Ministerie van LNV	5.2.1	84	12	de ... stallen	De bouwregelgeving beperkt zich tot de verbouw of nieuwbouw van stallen in plaats van: de bouwregelgeving beperkt zich tot nieuwe stallen.	ja	
63	Ministerie van LNV	5.4	94	15	idem, zie nr. 62.		ja	
64	Ministerie van LNV	5.4	94	24-25	het ... is.	'Het ministerie acht het creëren van een nieuwe grondslag in de Wet dieren voor het stellen van regels ten aanzien van de brandveiligheid van stallen onwenselijk omdat het niet past bij het wettelijke stelsel waarin brandveiligheidseisen voor bouwwerken krachtens de Woningwet worden gesteld.' In plaats van: "Het ministerie acht het onwenselijk om de Wet dieren op zodanig te wijzigen dat die grondslag er wel is"	nee	De reden dat het ministerie het onwenselijk acht staat reeds in paragraaf 5.2.1 vermeld.
65	LTO Nederland	1.1	9	4	30 stalbranden waarvan 16 met dierlijke slachtoffers	Op pagina 25 regel 2 wordt gesproken dat er 37 stalbranden zijn waarvan 17 met dierlijke slachtoffers. Welke cijfers kloppen nu?	ja	De cijfers op pagina 25 regel 2 zijn de juiste. Dit is in hoofdstuk 1 aangepast.
66	LTO Nederland	1.1	12	26	voorbeeld mestgassen	Mestgassenexplosies zijn belangrijk om die voorkomen maar zolang ze niet tot een brand leiden hebben we ze buiten de reikwijdte van het actieplan gelaten.	nee	Het voorbeeld heeft geen betrekking op het actieplan. In hoofdstuk 2 wordt vermeld dat mestgassenexplosies buiten het actieplan vallen. In 2.1.3. wordt hier nader op ingegaan.
67	LTO Nederland	1.2	13	34	melkvee wordt in sommige gevallen gered	De meeste dieren worden bij branden bij melkveestallen gered.	deels	De passage "in sommige gevallen" is weggehaald. Wel blijft staan de toevoeging : "als de brand zich niet al te snel verspreidt."

Volgnr.	Partij	Hoofdstuk	Pagina	Regel	Te corrigeren tekst (eerste ... laatste woord)	Argumentatie / onderbouwing van de reactie	Overgenomen	Toelichting Onderzoeksraad
68	LTO Nederland	1.3	14	26	Onderzoeksvraag	Hoofdvraag voor LTO is hoe kan het aantal stalbranden worden verkleind en gevolgen voor dieren worden beperkt.	nee	De onderzoeksvraag geeft weer waar het onderzoek van de Onderzoeksraad zich op richt.
69	LTO Nederland	2.1	18	17	vermoeden van 5 branden door brandstichting	Groot aantal branden is de oorzaak onbekend. Daar zouden ook nog gevallen van brandstichting bij kunnen zitten.	nee	Het zou inderdaad kunnen dat daar brandstichting tussen zit, maar dit is onbekend. In 2.1.2 wordt verder ingegaan op (het grote aantal onbekende) oorzaken.
70	LTO Nederland	2.1.1	18	32	aantal stallen en bedrijven dat zou zijn afgenomen	Er is geen scherpe definitie gegeven wat bedrijf, locatie of stal is. Het aantal stallen is minder hard afgenomen dan het aantal bedrijven en locaties. Per locatie is het aantal stallen gegroeid. Het zou hier moeten gaan om het aantal stallen.	deels	De definities van bedrijf, locatie en stal zijn toegevoegd in een begrippenlijst. Ook de Onderzoeksraad is van mening dat het idealiter over stallen zou moeten gaan. Gebleken is echter dat (statistische) gegevens over stallen onvolledig zijn niet of zeer moeilijk te ontsluiten zijn. Daarom heeft de Onderzoeksraad een alternatieve benadering gekozen door uit te gaan van bedrijven. Dit is in lijn met de Evaluatie Stalbranden 2012-2016, wat vergelijking van de cijfers mogelijk maakt. Daarnaast is ook niet bekend hoeveel stallen bij een stalbrand zijn getroffen; dat kunnen er soms meerdere zijn. In de analyse (paragraaf 2.3) wordt op de beperkte beschikbaarheid van bruikbare data ingegaan.
71	LTO Nederland	2.1.1	19		correctie voor het aantal bedrijven	Er had gecorrigeerd moeten worden voor het aantal stallen.	nee	Zie toelichting bij inzagereactie nr. 70.
72	LTO Nederland	2.1.1.	21		Aantal dierlijke slachtoffers wijkt af van de aantallen die door brandweer en verzekeraars zijn geregistreerd.	Er is geen inzicht waar de verschillen zitten. Wellicht is een deel te verklaren doordat Actieplan alleen dieren meeneemt die door brand of verstikking bij brand om het leven zijn gekomen en niet door bijvoorbeeld hitte of explosie. Het is zeker ook belangrijk om die dierlijke slachtoffers te voorkomen. Daar zet LTO ook actie op uit. Maar valt buiten de reikwijdte van het actieplan.	nee	De Onderzoeksraad telt alle dieren (melkvee, vleesrundvee, varkens en pluimvee) mee die door een stalbrand of explosie, of de effecten daarvan (hitte en verstikking door rook of gebrek aan zuurstof) zijn omgekomen. Het gaat daarbij zowel om dieren die direct omkomen als - voor zover bekend - dieren die kort daarna vanwege de opgelopen gezondheidsschade worden geëuthanaseerd. Daarnaast heeft de Onderzoeksraad een aantal stalbranden gevonden die niet voorkomen in de registratie van de brandweer en verzekeraars. De volledige lijst stalbranden die de Onderzoeksraad heeft gevonden staat in bijlage F.
73	LTO Nederland	2.1.1	21		Het is niet duidelijk of het gaat om het aantal gehouden dieren of dierplaatsen.	Bedoeld zal waarschijnlijk zijn het aantal dierplaatsen. Het aantal gehouden dieren is een stuk groter. Niet elk dier verblijft een heel jaar op het bedrijf. Het zou wenselijk zijn om een tabel toe te voegen die een vergelijking maakt met het aantal gehouden dieren.	deels	Bedoeld wordt het aantal dieren. Het gaat om gegevens uit de Landbouwtelling. Hierbij is jaarlijks het aantal dieren gepeild op 1 april. Bij tijdelijke leegstand heeft het CBS hiervoor gecorrigeerd met gegevens van het voorgaande jaar. Dit is toegevoegd in een voetnoot in de tekst. Omdat het in dit onderzoek gaat om het aantal dieren dat omkomt bij een stalbrand, acht de Onderzoeksraad het aantal dierplaatsen minder relevant. Dat de cijfers sterk worden bepaald door het aantal slachtoffers bij pluimvee wordt in de toelichting bij Tabel 4 genoemd.

Volgnr.	Partij	Hoofdstuk	Pagina	Regel	Te corrigeren tekst (eerste ... laatste woord)	Argumentatie / onderbouwing van de reactie	Overgenomen	Toelichting Onderzoeksraad
74	LTO Nederland	2.1.1	22		Jaar 2020 ontbreekt en het aantal omgekomen dieren wordt sterk bepaald door pluimvee.	In figuur 8 en 10 wordt 2020 meegenomen. In figuur 9 kan 2020 ook toegevoegd worden. 2020 is inmiddels afgelopen. Het is wenselijk dat er een uitsplitsing wordt gemaakt naar diercategorieën omdat de aantallen slachtoffers per diercategorie sterk verschillen. In de bijlage is dat wel gebeurd. Het heeft de voorkeur om dit in het hoofdrapport op te nemen.	nee	Het verzamelen van de onderzoeksdata liep tot en met oktober 2020. Omdat het geen invloed heeft op de conclusies van hoofdstuk 2 is voor de leesbaarheid gekozen om de uitsplitsing per diercategorie in de bijlage te zetten. In de tekst was hiertoe al een verwijzing opgenomen.
75	LTO Nederland	2.1.1	23	27	aanwezige dieren op het bedrijf	De locatie kan vallen onder de definitie megastal, wil niet zeggen dat de stal zelf een megastal is. Er staan meerdere stallen op een locatie.	nee	De Onderzoeksraad gaat uit van zeer grote bedrijven, omdat daar gegevens over zijn. Zoals in de paragraaf beschreven wordt, zijn een aantal gegevens over stallen, bijvoorbeeld over de omvang en over het aantal per locatie, niet beschikbaar of zeer moeilijk te ontsluiten.
76	LTO Nederland	2.1.1.	24	1	Aantal zeer grote veehouderijbedrijven	Het is niet duidelijk of het gaat om locaties of bedrijven.	nee	Het gaat hier om bedrijven. Om hier meer duidelijkheid over te scheppen zijn definities van veebedrijf en locatie toegevoegd aan de begrippenlijst. Voor het totaal aantal zeer grote bedrijven in Nederland is bij de Onderzoeksraad inderdaad niet bekend of alle dieren zich op dezelfde locatie bevinden of verspreid zijn over meerdere locaties. Voor de meegetelde stalbranden bij zeer grote bedrijven is wel uitgezocht of het aantal dieren op locatie gelijk is aan of hoger is dan de aantallen in tabel 1.
77	LTO Nederland	2.1.1	25	1,2	37 branden met 17 dodelijke afloop	Op pagina 9 wordt gesproken dat er 30 stalbranden zijn met 16 dierlijke slachtoffers. Welke cijfers kloppen nu?	nee	Het aantal van 37 stalbranden, waarvan 17 dodelijke afloop is juist.
78	LTO Nederland	2.1.1	25	19	minder dierlijke slachtoffers bij melkvee omdat er minder dieren zijn.	Belangrijke reden is ook dat bij een brand op een melkveebedrijf de meeste dieren gered worden.	ja	Toegevoegd: "en omdat de dieren vaak beter te redden zijn."
79	LTO Nederland	2.1.2	26	14	oorzaken van stalbrand	Voor de volledigheid had hier brandstichting aan toegevoegd kunnen worden.	nee	Daar waar brandstichting bekend is, zijn de branden uit de analyse gehouden. Het gaat er hier juist om dat van een zeer groot aantal branden de oorzaak niet bekend is.
80	LTO Nederland	2.1.2	28		mestgassen als verspreiding van brand	In diverse sectoren is een zoektocht gaande naar nieuwe stalsystemen, belangrijk onderdeel hiervan is om mest snel uit de stal te krijgen, dan kan dit soort problemen in de toekomst voorkomen.	nee	Deze figuur geeft de bekende brandstoffen die een rol spelen bij de ontwikkeling van brand aan. Uit het onderzoek blijkt dat mestgassen veelvuldig bij stalbranden betrokken zijn. In hoeverre andere stalsystemen hier in de toekomst een oplossing voor bieden, kon niet worden onderzocht.
81	LTO Nederland	2.2	30	17	286 branden	Op pagina 18 regel 16 is sprake van 333 branden hoe verhoudt zich dit tot dit getal? Is dit het verschil tussen onderzoeksperiode van 2012 en 2014?	nee	Het getal 286 is juist Het verschil wordt inderdaad bepaald door het verschil in onderzoeksperiode.
82	LTO Nederland	2.2	32	17	onderzoek is gebaseerd op media	Er is verschil geconstateerd tussen cijfers brandweer/ verzekeraars en OVV. We lezen hier dat dit gebaseerd is op verschillen in de media. De vraag is hoe betrouwbaar is dat? Een analyse is wenselijk. Wellicht zitten verschillen in definitie welke dierlijke slachtoffers onder een stalbrand vallen en welke door andere bedrijfsongevallen.	nee	Vanaf 2012 wordt vanuit de actieplannen ingezet op registratie. Ondanks verbeterde registratie is de betrouwbaarheid van de beschikbare data beperkt. Sommige voorvallen die de media gehaald hebben, zijn niet opgenomen in de registratie van de verzekeraars en de brandweer. Voor definities, zie de toelichting bij inzageactie nr. 72.

Volgnr.	Partij	Hoofdstuk	Pagina	Regel	Te corrigeren tekst (eerste ... laatste woord)	Argumentatie / onderbouwing van de reactie	Overgenomen	Toelichting Onderzoeksraad
83	LTO Nederland	2.3	33	10	aantal bedrijven met stallen is afgenomen	Zoals al eerder aangegeven is het aantal stallen relevanter dan het aantal bedrijven met stallen. Locaties kunnen meerdere stallen hebben.	nee	Zie de toelichting bij inzagereactie nr. 70.
84	LTO Nederland	2.4	34	4	aantal dierlijke slachtoffers en stalbranden is toegenomen	Conclusie is ons inziens voorbarig, zeker als men de cijfers van 2020 er bij betreft. Bovendien is het wenselijk om het per diercategorie uit te splitsen. Dat geeft een beter beeld.	nee	Zie toelichting bij opmerking 74. Het onderzoek liep tot en met oktober 2020.
85	LTO Nederland	3.1.1.	37	9	maatregelen zijn niet als verplichting opgenomen	Suggestie wordt hiermee wellicht gewekt dat het Actieplan maatregelen kan voorschrijven. Dat kan het niet. Het is aan wetgever, kwaliteitssystemen of aan verzekeraars om eisen te stellen.	ja	"verplichting" gewijzigd in "actie".
86	LTO Nederland	3.1.1	37	11	geen actie acties om vluchten voor dieren te verbeteren	Een deel van de initiatiefnemers hebben zich gemeld bij het Actieplan. Het heeft niet tot verdere actie geleid omdat initiatieven onvoldoende aansloten bij de praktijk van de veehouder.	ja	
87	LTO Nederland	3.1.2	38	regel 5	meerdere actie zijn niet of ten dele uitgevoerd	De meeste acties zijn wel uitgevoerd.	nee	De conclusie gaat over de acties die aan het einde van de looptijd van het actie (nog) niet zijn uitgevoerd. In de tekst ervoor worden ook acties genoemd die wel zijn uitgevoerd.
88	LTO Nederland	3.1.2.	38	11	Knorhof	Evenals bij de andere genoemde stalbranden, kan hier ook volstaande worden met de plaatsnaam.	nee	Deze brand is, met de naam van het bedrijf, uitgebreid in het nieuws geweest. De naam van het bedrijf is daarom meer herkenbaar voor de lezer dan de plaatsnaam.
89	LTO Nederland	3.1.2.	38	27	1000 euro waarde voor een dier	EIB is er vanuit gegaan dat ieder dier dezelfde waarde heeft. Ethisch gezien is daar wat voor te zeggen. Bedrijfseconomisch gezien hebben dieren uit verschillende diercategorieën een andere waarde. Die bepaalt wel mede de investeringsruimte per dier.	nee	Waarschijnlijk wordt pagina 39 bedoeld. De aanvulling heeft betrekking op de berekeningswijze door EIB, en betreft geen feitelijke onjuistheid in het Onderzoeksraad-rapport.
90	LTO Nederland	3.1.3	42	7 tot 28	NTA-keuringen	De eerste paar jaar waren er onvoldoende NTA gekwalificeerde keurders beschikbaar.	ja	
91	LTO Nederland	3.1.3	44	regel 3	Elektrakeuringen	In de voortgangsrapportage staat ook dat de alle varkenshouders die aangesloten zijn bij Holland Varken en kalverhouders die aangesloten zijn bij Vitaal Kalf (met verhoogd risicoprofiel) een keuring hebben gedaan.	ja	
92	LTO Nederland	3.1.4	47	17 tot 22	begin gemaakt met elektrakeuringen	Wij vinden dit geen goede weergave van de voortgangsrapportage. In de voortgangsrapportage staat beschreven dat pluimvee- en varkensbedrijven die aangesloten zijn bij het kwaliteitssysteem een elektrakeuring hebben gedaan voor 1 januari 2020. Dat geldt ook voor kalverbedrijven met een verhoogd risicoprofiel.	ja	De tekst is aangepast op basis van de meest recente voortgangsrapportage (2020).

Volgnr.	Partij	Hoofdstuk	Pagina	Regel	Te corrigeren tekst (eerste ... laatste woord)	Argumentatie / onderbouwing van de reactie	Overgenomen	Toelichting Onderzoeksraad
93	LTO Nederland	3.1.4	47	17 tot 22	niet alle acties zijn uitgevoerd	Nog niet alle acties uit het actieplan zijn uitgevoerd. De meeste zijn zoals beschreven uitgevoerd. Niet iedere actie uit het actieplan hoeft te leiden tot een verplichte maatregel. Dat wordt hier wel gesuggereerd. Het Actieplan loopt ook nog twee jaar.	deels	De Onderzoeksraad neemt aan dat niet regel 27 t/m 22 bedoeld wordt, maar regel 24 - 27. 1. Betreffende de eerste en tweede zin uit de argumentatie De formulering "meeste" is vervangen door "meerdere". 2. Betreffende de derde en vierde zin uit de argumentatie In het inzagerapport wordt niet vermeld dat iedere actie tot een verplichte maatregel zou moeten leiden. 3. Betreffende de vijfde zin uit de argumentatie Dat de looptijd van het actieplan nog niet ten einde is, is opgenomen in de conclusie. Daarnaast is de conclusie aangepast op basis van de meest recente voortgangsrapportage (zie ook de toelichting bij opmerking 92).
94	LTO Nederland	3.3.	51	vanaf 34	geen van de maatregelen om dierenleed te voorkomen zijn uitgevoerd	We missen bij de analyse of maatregelen wel praktisch haalbaar en uitvoerbaar zijn en bovendien zijn sommige maatregelen lastig wettelijk of door het kwaliteitssysteem af te dwingen.	nee	In de opmerking genoemde punten staan beschreven in het rapport. Wel is een verwijzing toegevoegd naar hoofdstuk 5, waar wordt ingegaan op de achterliggende oorzaken hierbij.
95	LTO Nederland	4.2.1	58	21 28	10 stallen zijn afgebrand die gebouwd zijn met bouwbesluit uit 2014	Op basis van bijlage H komt LTO niet tot 10 stalbranden met dodelijke slachtoffers van stallen die gebouwd zijn na 2014. Het is ook belangrijk om te kijken naar de oorzaken van de branden van stallen die na 2014 gebouwd zijn. Branden door werkzaamheden kunnen niet voorkomen worden door een strenger bouwbesluit. Is de informatie van het bouwjaar van de stallen gebaseerd op de BAG registratie?	ja	Bijlage H geeft inzicht in de aantallen stalbranden volgens andere partijen. Het aantal stalbranden dat in de rapporttekst genoemd wordt, is gebaseerd op data van de Onderzoeksraad (Bijlage F). Op basis van de opmerking bij 4.2.1 p.58 (Verbond van Verzekeraars) is de paragraaf herschreven en zijn de gevolgen hiervan verwerkt in de onderzoeksresultaten. Het belang om naar de oorzaken te kijken is in de tekst benadrukt. De informatie van het bouwjaar is gebaseerd op de BAG-registratie, Google Earth satellietdata, Brandonderzoek van de brandweer en milieuvergunningen.
96	LTO Nederland	4.2.1	60	vanaf 22	minder diepgaande NEN 3140 keuring	Volgens ons is de NEN keuring vooral anders van opzet. Sectoren ondersteunen de lijn dat we gebaat zijn bij keuringen die uitgaan van een risico-benadering. Bij het eisen van keuringen aan veehouders wordt zoveel als mogelijk aangesloten bij de eisen van verzekeraars. Vooral om stapeling van keuringen te voorkomen. NTA is pas opgestart en zeker in het begin waren te weinig gekwalificeerde keurders beschikbaar.	nee	Genoemde aanvullingen stonden reeds in de inzageversie (o.a. 4.2.1, p.61; 3.1.3 p.42; 3.2.1. p.49). Volgens meerdere experts die zijn gesproken leidt de opzet van de NTA 8220 tot een diepgaandere keuring dan de NEN 3140 keuring.

Volgnr.	Partij	Hoofdstuk	Pagina	Regel	Te corrigeren tekst (eerste ... laatste woord)	Argumentatie / onderbouwing van de reactie	Overgenomen	Toelichting Onderzoeksraad
97	LTO Nederland	4.3.2.	70	13	luchtwater verplicht voor varkenshouderij	Het ligt iets genuanceerder, luchtwater is niet verplicht, maar in de praktijk hebben varkenshouders nauwelijks een andere keuze. Dat geldt zeker voor Limburg en Noord Brabant waar de eisen hoger zijn dan de rest van Nederland.	ja	Alinea is aangepast.
98	LTO Nederland	4.4	73	vanaf 29	niet sturen op effect maar op output	Het ligt buiten het vermogen van het Actieplan om te sturen op effect. Daarom is er voor gekozen om te sturen op output.	nee	De Onderzoeksraad ziet geen reden waarom sturing op effect buiten het vermogen van het Actieplan zou liggen. Maar ook op basis van sturing op output kunnen de effecten van maatregelen beter in kaart gebracht worden, bijvoorbeeld d.m.v. diepgaand brandonderzoek bij alle stalbranden en systematische analyse en aggregatie van de resultaten (zie 4.4).
99	LTO Nederland	5.2.2	85	vanaf regel 1	LTO als belangenbehartiger voor de agrarische sector	De wereld in de agrarische belangenbehartiging ziet er anders uit dan vroeger maar vergeleken met andere brancheorganisaties of vakbonden is de ledengraad bij LTO hoog.	nee	Er is geen vergelijking gemaakt met andere vakbonden of brancheorganisaties.
100	LTO Nederland	algemeen			visie	LTO Nederland vindt dat veehouders een verantwoordelijkheid hebben om goed voor hun dieren te zorgen. Daarmee hebben ze ook een verantwoordelijkheid om stalbrand te voorkomen.	nee	Geen inhoudelijk commentaar op de rapporttekst.
101	LTO Nederland	algemeen			visie	Een stal biedt dieren beschutting, tegen bijvoorbeeld weeromstandigheden, en een vorm van bescherming, tegen bijvoorbeeld natuurlijke vijanden. Daarnaast zorgen moderne systemen in stallen ervoor dat emissies van onder andere ammoniak worden afgevangen. Daarmee worden schadelijke of ongewenste geuren weggenomen en wordt het leefklimaat in de omgeving verbeterd. De keerzijde van veel van deze geavanceerde stallen is dat bij introductie van dit soort systemen de brandveiligheid onvoldoende is meegewogen. Zo is bij een groot aantal varkensstallen door het toepassen van luchtwassers de kans toegenomen dat, in het geval van brand, de brand zich sneller verspreidt. In bijvoorbeeld leghennenstallen is er meer stof in de stal aanwezig omdat kippen meer bewegingsruimte hebben gekregen. Stofophoping kan een risico vormen voor de brandveiligheid. Veehouders hebben dus te maken met conflicterende belangen: enerzijds passen zij meer techniek en klimaatbeheersing in de stal toe, wat een positief effect heeft op het dierwelzijn en het milieu. Anderzijds ontstaan hierdoor nieuwe risico's op het gebied van brandveiligheid. Veehouders zijn zich erg bewust van deze risico's en zij vragen om een integrale afweging ten aanzien van de maatschappelijke wensen.	nee	Geen inhoudelijk commentaar op de rapporttekst. De geconstateerde effecten en tegenstrijdigheden worden overigens in het rapport behandeld.

Volgnr.	Partij	Hoofdstuk	Pagina	Regel	Te corrigeren tekst (eerste ... laatste woord)	Argumentatie / onderbouwing van de reactie	Overgenomen	Toelichting Onderzoeksraad
102	LTO Nederland	algemeen			visie	De veehouderijsectoren nemen hun verantwoordelijkheid door deelname aan het Actieplan Brandveilige Veestallen en het invoeren van verschillende maatregelen. Het actieplan loopt nog tot 2022 en tot die tijd worden er nog nieuwe maatregelen genomen. Ook lopen er naast het actieplan initiatieven die door regionale of lokale organisaties binnen LTO worden ondersteund. Dierenwelzijn en het verbeteren van de brandveiligheid heeft veel aandacht onder veehouders, maar er is meer nodig. Het aanpassen van stallen vraagt om investeringen, extra arbeid en extra ondernemersrisico's. Daar hoort een redelijk verdienmodel voor de veehouder bij. Daarvoor is de verbinding met de samenleving belangrijk, evenals commitment binnen de gehele keten. Dit laatste kunnen we realiseren door investeringen in brandveiligheid te stimuleren door hogere marges voor de veehouders zodat zij de investeringen kunnen terugverdienen. Daarbij moeten ketenpartijen (inclusief supermarkten) een actieve(re) rol spelen. Ook de overheid kan helpen door stimuleringsregelingen in te voeren. Daarnaast helpt het afdekken van extra ondernemersrisico's (zoals bijvoorbeeld bij de emissie-arme-stalvloeren die na ingebruikname toch belangrijke nadelen voor de dieren bevatten) en vrijwaring voor conflicterende wet- en regelgeving (zoals milieuregelgeving of bouwregelgeving).	nee	In het rapport wordt beschreven dat de betrokken partijen zich verantwoordelijk voelen voor de aanpak van stalbranden en actie hebben ondernomen. Dit heeft echter niet geleid tot een (forse) afname van het aantal dieren dat bij stalbranden om het leven komt. De Onderzoeksraad komt tot de conclusie dat de gezamenlijke aanpak gebaseerd op vrijwilligheid de grenzen van de mogelijkheden lijkt te hebben bereikt.
103	LTO Nederland	algemeen			visie	LTO Nederland focust op maatregelen die meerdere doelen dienen (zogenaamde meekoppelkansen). Dus: maatregelen die zorgen voor een betere brandveiligheid én verbeteringen op het gebied van milieu, dierenwelzijn, arbeidsverlichting en/of een zorgvuldige en betere bedrijfsvoering. Bovendien richten wij ons op preventie, dus het voorkomen van brand. Dit is conform het cascade-model dat de brandweer hanteert. Zo zij wij sterk voorstander van beter inzicht in de oorzaken van brand en welke effectieve maatregelen hiertegen kunnen worden genomen.	nee	De passage gaat over de door LTO gekozen benadering.

Volgnr.	Partij	Hoofdstuk	Pagina	Regel	Te corrigeren tekst (eerste ... laatste woord)	Argumentatie / onderbouwing van de reactie	Overgenomen	Toelichting Onderzoeksraad
104	LTO Nederland	2.2.1			visie	<p>LTO Nederland evalueert de effectiviteit van het Actieplan Brandveilige Vee stallen door het risico op overlijden door een stalbrand van de dieren te berekenen (aantal slachtoffers per jaar gedeeld door aantal gehouden dieren per jaar). In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van het overlijdensrisico weergegeven. De periode van 2008 t/m 2011 is de referentieperiode, in die tijd was er geen actieplan. De periode 2012 t/m 2020 is de periode waarin er wel een actieplan was. Van beide periodes is het gemiddelde overlijdensrisico berekend. Daarnaast is het overlijdensrisico per jaar berekend, evenals een lineaire trendlijn (blauwe stippellijn)</p> <p>Grafiek bij inzagereactie nr. 104, LTO Nederland</p>	nee	Het is niet duidelijk op welke data de door LTO gepresenteerde grafiek is gebaseerd, wat de herkomst is van deze gegevens en welke afbakeningen (bijvoorbeeld met betrekking tot diercategorieën) gehanteerd zijn. De Onderzoeksraad heeft ervoor gekozen de periode 2012 tot en met 2019 als uitgangspunt te nemen, omdat dit de periode is waarin de actieplannen werden (worden) uitgevoerd. De verantwoording van de aanpak is te vinden in bijlage A. Gedetailleerdere cijfers van de bevindingen zijn te vinden in bijlage G.